

Forslag til Helse- og sosialkomiteen i Oslo:

Brukervalgte omsorgstilbud for mennesker med utviklingshemninger

Framlegging på møte med komiteens arbeidsutvalg 11.2.2013.

Mette H. Grieg og Hanne Svarstad, Familieforeningen ved Nordre Aasen

1

Dette er Anders

2

Familieforeningen ved Nordre Aasen

Familieforeningen

Er en organisasjon for foreldre, besteforeldre, verger og andre pårørende til barn og voksne som får tilbud ved Nordre Aasen og Kapellveien.

Stiftelsen Nordre Aasen

Ideell virksomhet etablert på 1950-tallet av foreldre til barn med utviklingshemninger. Omfatter:

Nordre Aasen bo og habiliteringssenter
Kapellveien habiliteringssenter og Kapellveien barnebolig og avlastning

Habiliteringssentrene selger tjenester til Oslo universitetssykehus, seksjon for barnenevrologi og habilitering, avdeling Ullevål. Bo- og avlastningssenterene selger tjenester til bydelene.

Nedbemanning og skrinlegging av byggeplaner i 2011 p.g.a. kommunens anbudsutsetninger og Hovedstadsprosessen.

3

BO- OG AVLASTNINGSSENTERENE HVEM RETTER TILBUDET SEG MOT?

Barn og unge voksne med store og sammensatte lidelser.

- alvorlig psykisk utviklingshemming
- alvorlige somatiske lidelser
- store kommunikasjonsvansker
 - for eksempel autisme
- store pleiebehov
 - for eksempel hjelp til å puste eller hjelp til å spise
- store atferdsproblemer
 - for eksempel selvskadning eller atferd som kan innebære fare for andre
 - vedtak etter helse- og omsorgstjenesteloven kap. 9, bruk av tvang og makt.

4

FELLESNEVNERE FOR BARN VÅRE

- de er mennesker med omfattende og kompliserte lidelser
- de har store hjelpebehov og 1:1 bemanning eller mer
- de har svært individuelle behov
- de trenger medisinsk kompetanse
- de trenger kompetanse knyttet til alternativ kommunikasjon
- de er særlig sårbare for endringer og er avhengig av stabilitet og forutsigbarhet

5

HVORFOR VIL VI IKKE HA BARN VÅRE ANBUDSUTSATT

Gjennom andre foreldre og gjennom pressen høre vi rystende historier om hvor galt det kan gå når barn som våre anbudsutsettes:

- barn som er alene med en ansatt på 24 timer vakt
- barn som ikke får medisiner eller basisomsorg som tannpuss fordi personalet ikke klarer å håndtere dem
- barn som kommer hjem med blåmerker som ingen kan forklare
- barn som flyttes langt utenfor byen med uforvarlig lang vei til skole og hjem
- tilbud som ikke fungerer og som derfor føre til nye anbudsrunder med påfølgende flytting

6

ARGUMENTER MOT ANBUDSUTSETTING

- Økonomiske hensyn kan ikke veie tyngst i valg av tilbud. Vi er kjent med at forholdet mellom pris og kvalitet i anbudsdokumenter kan vektes 60:40 eller 70:30. Dette ryster oss!
Kvalitativt dårlig tilbud vil kunne medføre at barna våre rett og slett blir sykere eller mer utagerende. Det er derfor dårlig økonomi å ikke ta tilstrekkelig hensyn til kvalitet.
For tvangsplassering av barnevernsbarn er det slått fast at det økonomiske aspekter er underordnet. Det samme må gjelde for våre barn.
- Anbudsutsetting er uforenlig med langsiktig planlegging. Anbudsutsetting slår dermed beina under en av hovedintensjonen med individuelle planer. Vi vil ha forutsigbarhet og sikkerhet for våre barns framtid.
- Anbudsprosessen umuliggjør reell brukermedvirkning i valg av tilbud. Tilbyder skjermes mot innsyn pga. konkurransehensyn. Foreldre får ikke innsyn i essensiell informasjon. Foreldre får ikke mulighet til å påvirke valg av tilbyder.
- Anbudsprosessen forutsetter at tilbyder får sensitiv informasjon om barna våre. Miljøet er lite og barna kjennes igjen selv om opplysningen er anonymisert. Vi vil ikke ha sensitive opplysninger om barna våre på DOFFIN.

7

Å BESKRIVE KVALITET

En forutsetning for en anbudsprosess er at behov og kvalitet faktisk lar seg beskrive.

For våre barn er «kvalitet» skjøre prosesser hvor solid og bred faglig kompetanse og erfaring går hånd i hånd med empati, varhet og mellommenneskelighet. Kvalitet er prosesser hvor det er rom for glede, latter, sorg og smerte.

Å beskrive kvalitet i et anbudsdokument opplever vi omtrent like lett som å fange regnbuen....

8

PLASSERING I LEDIG Plass VED OFFENTLIGE INSTITUSJONER I BYDELEN?

Slik vi kjenner virkeligheten vil slike tilbud ofte mangle den spisskompetanse og tilrettelegging som er nødvendig for å ivareta så svakt fungerende mennesker som de vi representerer.

Våre barn representerer de svakeste blant de svake og kan ikke tvangsplasseres på steder som ikke har nødvendig kompetanse.

9

Dette er Mina

10

Dagens praksis for beslutninger om omsorgstilbud for mennesker med multifunksjonshemninger skaper store belastninger for familiene det gjelder. Hvordan kan dette bedres?

Løsningsforslag i 10 punkter

11

Løsningsforslag i 10 punkter

1. "Valgfrihet" og "brukermedvirkning" for brukere av helsetjenester fremheves i lover, policy-dokumenter og utsagn fra politikere og politiske partier.

Vårt forslag til løsning innebærer at foreldre til mennesker med utviklingshemninger og omfattende helse- og omsorgsbehov gis **reell valgfrihet og brukermedvirkning.**

12

Løsningsforslag i 10 punkter

2. Foreldre har best kompetanse til å vurdere hvilke av aktuelle alternativer som er best egnet for hvert av våre barn, og får vi velge vil vi **spare kommunen for unødige utgifter.**

- Bydelsansatte forteller oss at anbudskonkurranser ofte ender med det **de** også mener er dårlige løsninger.
- Anbudskonkurransene er tidkrevende for dem og dermed kostbare for kommunen. Vi foreldre gjør gjerne den jobben – helt gratis.
- Tvungne valg som er lite hensiktsmessige skaper gjerne problemer som gir økte kostnader.

13

Løsningsforslag i 10 punkter

3. Fra et brukerperspektiv opplever vi anbudsutsettelse av enkeltmennesker som **uetisk**

fordi de er **uakseptable, ydmykende og uverdige.**

- De er **uakseptable** fordi de fratrar familiene retten til valgfrihet og brukermedvirkning; fordi de ødelegger muligheten for stabilitet for barna våre; og fordi de forhindrer opprettholdelse av solide fagmiljøer.
- De er **ydmykende og uverdige** ved å fungere som et nytt legdsystem, der våre barns sammensatte hjelpebehov blir brettet ut, og barna skal sendes fra den ene til den andre etter hvem som er villig til å gi dem kost og losji for en billigst mulig penge.
- Vi er kjent med at både ideelle og private omsorgsaktører i Oslo avstår fra å delta i anbudsutsettelse av mennesker fordi de synes det er **uverdige**.
- Vi ber Bystyret om ut fra et **etisk** standpunkt å stoppe anbudsutsettelse av enkeltmennesker.

14

Løsningsforslag i 10 punkter

4. Anbudsutsettelse av "våre barn" må ikke fortolkes som påkrevd av lovverket og pålegg fra EU/EØS.

- For mennesker med store multifunksjonshemninger og autisme bør **helselovgivningen gå foran** lov om offentlige anskaffelser. Dermed kan anbudsutsettelse av brukerne vi representerer unngås.
- Unntak skal kunne gis for **ideelle aktører.**
- Noen foreldre har engasjert jurister og fått aksept for dette ut fra ett eller begge av disse begrunnelsene. Bystyret bør sørge for at **alle** familier i alle bydeler nå får slippe belastningene med tvungne anbudsutsettelse av familiemedlemmer med utviklingshemninger.
- Skulle det være behov for større juridisk klarhet, ber vi om at dere sørger for at forslag om dette fremmes til lovgivende myndigheter.

15

Løsningsforslag i 10 punkter

5. Kommunen bør kvalitetssikre og godkjenne bo- og avlastningssteder, mens vi foreldre er best i stand til å velge det mest hensiktsmessige alternativet i hvert enkelt tilfelle.

- Vi kjenner våre barns spesielle funksjonshemninger og hjelpebehov, og vi er best i stand til å vurdere aktuelle alternativer.
- Dette innebærer at kommunen dermed kan gå i direkteforhandlinger med den tjenesteleverandøren som foreldrene velger.
- Det er kommunens ansvar å sikre at det finnes gode og langsiktige tilbud for alle brukergrupper.

16

Løsningsforslag i 10 punkter

6. Tvungne plasseringer av barna våre der det måtte være ledig plass ved offentlige institusjoner i bydelene er ikke et godt alternativ for denne brukergruppen.

- I noen tilfeller kan dette være egnede tilbud, men ofte er det institusjoner som ikke innehar de fagmiljøer, spesialiseringer, bygningsmessige innretninger, øvrige brukere og andre forhold som er viktig for hvert av barna i vår sensitive brukergruppe.
- Foreldrene må i stedet gis mulighet til å velge det best egnede alternativet for sine barn.

17

Løsningsforslag i 10 punkter

7. Vårt løsningsforslag der foreldre gis reell valgfrihet og brukermedvirkning vil innebære at ideelle organisasjoner med høy profesjonalitet kan fortsette å eksistere.

- Vi har de siste årene observert at ideelle organisasjoner, så som Stiftelsen Nordre Aasen, glemmes når rammer for helse- og omsorgstilbud skal fastsettes i dragkamper mellom tilhengere av kommersielle og offentlige tjenesteleverandører.
- Vi har erfart Nordre Aasen som en profesjonell og idealistisk organisasjon med et godt og stabilt fagmiljø, gode arbeidsforhold og god ledelse.
- Vi ønsker at slike organisasjoner skal kunne fortsette å skape en trygg tilværelse for barn og voksne med store utviklingshemninger. Videreføring av slike tilbud vil være viktig for familier som våre, samtidig som det er kostnadseffektivt for kommunen til tross for at de ikke klarer å konkurrere med kommersielle aktører ved dagens anbudsutsettelse av mennesker i Oslo.

18

Løsningsforslag i 10 punkter

8. Konkurransesutsetting av rammeavtaler vil være bedre enn konkurransesutsettelse av enkeltmennesker. Likevel er dette en dårligere løsning enn den vi har skissert i punktene over, fordi dette likevel vil innebære ulemper ved konkurransesutsetting, og som foreldre vil vi fortsatt ikke få nødvendig valgfrihet og brukermedvirkning.

19

Løsningsforslag i 10 punkter

9. Løsningsforslaget som vi her skisserer er en vinn-vinn-løsning.

- Forslaget vil være best for mennesker med alvorlige multifunksjonshemninger, oss foreldre og andre familiemedlemmer, og det vil være den mest kostnadseffektive løsningen for kommunen både på kort og lang sikt.
- **Og motsatt:** En videreføring av dagens praksis med anbudskonkurranser og tvangsplasseringer tror vi derimot kan bli både vanskelig, møtes av organisert og effektiv motstand, og det vil skape en stor belastning for politikerne og kommunen.

20

Løsningsforslag i 10 punkter

10. Familier med barn med store utviklingshemninger i Oslo opplever i dag en **stor ekstrabelastning** ved at bydelene mot familienes vilje tvinger gjennom anbudsutsettinger eller plasseringer av barna i bydelenes egne institusjoner.

Vi vil være meget takknemlige dersom Bystyret velger å umiddelbart sette en sluttstrek for dagens praksis.

Vår løsningskisse er også relevant for organiseringen av dagsentertilbud.

21

Tusen takk for at dere har lyttet til oss!

Vennlig hilsen Mette H. Grieg og Hanne Svarstad,
Familieforeningen ved Nordre Aasen

Moren til Anders:
Mgrieg@online.no
Mob: 90 57 54 97

Moren til Mina:
Hanne.svarstad@nina.no
Mob: 934 66 998

22